DISSERTATIO INAUGURALIS PHYSICO-MEDICA DE NASO

Quam
DEO JVVANTE
CONSENSU & AUTORITATE
GRATIOSISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ IN PERANTIQUA ELECTORALI UNIVERSITATE HEIDELBERGENSI
SUB PRÆSIDIO
Viri Nobilißimi, Excellentißimi, atque Experientißimi
DN. GEORGII FRANCI,
MED. ET PHIL. D. ET P. P. ORD. ACAD.
S. R. I. NATURÆ CURIOSORUM COLLEGÆ.
Patroni, atque Præceptoris ſui ad cupreſſum usque colendi.
PRO
Summis in Arte Medica Honoribus, ac Privilegiis Doctoralibus obtinendis
Publico Eruditorum Examini ſubjicit
FRANCISCUS DANIEL FISSLER,
Alzea-Palatinus.
Ad Diem XXIII. Junii. M DC LXXIX.

Literis SAMUELIS AMMONII, *ACAD.* Typogr.

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO DOMINO

CAROLO LUDOVICO

D. G.

COMITI PALATINO AD RHENUM

S. R. I.

ARCHITHESAURARIO ATQ; PRINCIPI ELECTORI DUCI BAVARIÆ &c. &c.

DOMINO MEO LONGE CLEMENTISSIMO

HUMILLIMA ADORATIONE PRO SUMMA CLEMENTIA

PATRI, MIHI, NOSTRISQUE BENIGNISSIME CONCESSA

DEVOTISSIME ADREPERE DEBUI

Hanc Inauguralem humillime consecrans

FRANCISCUS DANIEL FISSLER
Alzea-Palatinus.

PRÆFATIO.

——— *Balatro suspendens omnia naso:*
Hæc est conditio vivendi, ajebat, eoque
Responsura tuô nunquam est par fama labori.

Liceat hæc Horatii L. 2. Sat. 8. verſ. 64. mea facere ſub auſpicio *Naſi mei. Nolim* equidem ex tenui hac farragine montes mihi aureos promittere, interea tamen hoc non diffiteor; *& in tenui laborem fuiſſe.* Moris eſt, ut Artis noſtræ Candidati thema aliquod inaugurale ad diſcutiendum, & ventilandum doctis propinent; Atque ita hic affectum aliquem p. n. alter caſum practicum, alius de materia medica; quisq; pro ingenii modulo. Mihi placuit & ſtudium phyſiologicum repetere; & Phyſiognomicum adtingere; & Pathologicum ruminari; & ſemioticum expendere, ut deinceps in therapia, & Hygiene felicior pergerem. Si labori tenuiſſimo nunquam reſpondebit fama, tamen credidero, & me Naſum habuiſſe, ut ut non tam emunctum, ac illi, qui

——— *Naſum Rhinocerotis habent.*

Interim facile Martiali credo, *L.* 1. *Epigr.* 42. *v.* 18.

Non cuicunque datum est habere naſum

Quare eodem monitore dico diſſertationi meæ. *L.* 1. *Epigr.* 4. *verſ. ult.*

I, fuge; ſed poteras tutior eſſe domi

C. D.

CAP. I.

De Onomatologia, & Pragmatologia Nasi.

I.

Vm pridem sæpicule corporis structuram perlustrassem, de omnibus ejus ferme partibus jam dum plures scribsisse, Nasum vero, totius faciei ornamentum, præter alios, quos habet usus, plane fere omissum, neminemque hactenus de eo fuisse solicitum, inveni. Hinc structuram ejus, atque varios usus, explicandos mihi proposui. Ante omnia itaque consideranda erit ejus Etymologia, unde scil. dicatur.

II. Sunt qui nares ac Nasum à nando derivatum existimant, quia ibi innatet, atq; enatet spiritus, Natare enim videtur propter humorem in his existentem qui veluti purgamentum quoddam è cerebro defluit, *ait. Nic. Perottus, in Cornucop. p. 13.* potest quoque dici per allusionem Naß/ quasi Naß/ i. e. humidus quia semper madet humore ex illo stillante; Ceteroquin credo esse primitivum.

III. Nec quoq; Homonymia omittenda, sagaces, nasutos vocat Festus, teste *C. Bauhin. in marg. theatr. anat. l. 3. c. 64.* Naris acutæ homo pro eo, qui acuto ingenio est, dicitur, item homo nasi emunctioris. *Hinc & Ægyptii in suis Hieroglyphicis sagaces notant homines naso, scribente C. Bauhino in Theatr. anat. L. 3.*

L. 3. C. 64. Nasus quoque aliquando pro subdola irrisione accipitur, *ceu ex Plin. L. 11. allegat N. Perot. in Cornucop. p. 194.* Vnde modus loquendi usitatus, styli nasum condere, h. e. Satyram scribere, quæ acerbitatem aliquam, atque acrimoniam styli habet, in vitiis insectandis; *Inde Mart. Non cuique datum est habere nasum h. e. acrimoniam ad deridendum, & dicacitatem, Ut & proverb.* vulgare, **Er hat eine Naß bekommen.** i. e. repulsam tulit cum dedecore.

IV. Dicitur & per Synonymiam græc. ῥὶν & ῥὶς, à ῥέω fluo, quia per eum sordes & capitis superfluitates defluunt; Aliis μυκτὴρ, à mucore, excremento pituitoso per illum destillante; *C. Bauhin. Theatr. anat. L. 3. C. 64. pm. 455.* Nares equidem alias græcis dicuntur μυκτῆρες; quandoque etiam nasus ipse à medicis vocatur μυκτὴρ. *Castell. Lex Med. voce Nares, Nasus, ac Nasum dicitur Lucilio L. 7. & 22. citante Perott. in Cornucop. p. 1264. sed rarius, ceu scribit Matthias Martin: in Lex. phil. fol. 2140.*

V. A Paronymia quoque quidam dicebantur, ut Ovidius Naso dictus est, quia magnum Nasum habebant. *Martin. in Lex phil. p. 2139. Scipio, Nasica, Valer. Max. l. 3. c. 7. Nasiterna dicitur vas aquarium ansatum, & patens, Varro. de re rust. L. 1. C 22. ex quo N. Perott. in Cornucop. p. 193. Nasalia,* i. e. errhina, Diminutive, nasellus, nasiculus, nasitellus, quod *barbare. Mart. Lex. Phil. p.* 2129. Nasosus, i. e. magnum nasum habens dicitur *M. Martin. Philol p. 2139.*

VI. His itaque consideratis, oportet, ut etiam definiatur, quid sit Nasus; Est autem nasus faciei pars protuberans, spiritui meatum præbens, ait *C. Bauhin theatr. anat. L. 3. C. 64 p. 455.* Vel ea capitis pars est, quæ è superciliorum confinio oriens, & quasi æquali porrecta jugo, utramque faciem simul discernit, & munit. *N. Perott. in cornucop. p. 193. forte ex Domin. Leon. in arte Med. S. 1. L. 6. C. 1. p. 255.* Rectius

 vero,

vero, si describere velim, dico; Nasus est pars dissimilaris, in medio faciei posita, protuberans, radice contingens fere utrumque oculi canthum majorem, in fine duobus foraminibus deorsum spectans, supra labrum superius, variis constans partibus similaribus, ad odoratum, respirationem, variosque usus destinata.

VII. Dividitur autem Nasus in superiorem immobilem, & inferiorem mobilem partem. *C. Bauhin. Theatr. anat. L. 3. C. 64. p. 455. ut & in internum, & externum. C. Bauhin. ibid.*

CAP. II.

De partibus Nasi.

I. Constat vero nasus ex variis partibus similaribus, & quidem exterius investitur cuticula, quam sequitur cutis, hæc vero tenuis est, & pinguedine caret, ne nimium excrescat, *Th. Barthol. A. R. L. 3. C. 10. p. 357. item C. Bauhin. Theatr. anat. L. 3. C. 64. p. 456. Anton. Deusing. Inst. anat. p. 3. C. 5. L. 4. p. 285.*

II. Pingvedinem hic nullam esse ait *P. Barbette Anat. L. 2. c. 1. p. 328. & Anton. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. l. 4. p. 285.*

III. Musculos octo enarrat *Th. Barthol. A. R. l. 3. c. 10. p. 375.* & quidem exiguos, propter exiguum motum, 4. ad dilatationem, & totidem ad constrictionem; *Huic & consentire videtur Ant. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. l. 6. p. 287. Riol. Enchir. anat l. 5. c. 12. p. 337. dividit in proprios, & communes, communem unicum facit, reliquos proprios, quorum tamen non plures quam quinque comprehendere possum.* Quatuor proprios facit *Andr. Vesal. in hum. corp. Fabr. l. 2. c. 13. p. 291.* Nasus componitur ex variis lacertis, dilatantibus, & constringentibus, *ait. Joh. de Concoregio, prax. tract.* 1. Lacertos autem musculos vocari.

cari, *vid. Deusing. Inst. anat. p. 1. c. 2. thes. 1. p. 29. & Fernel. Physiol. c. 2. Sex ponit P. Barbett. in anat. pract. l. 2. c. 1. p. 328. in Nasutis vero 8. it. ibid. Plura de numero musculorum vide apud C. Bauhin. Theatr. anat. l 3. c. 64. p. 456. ibi variorum sententias in margine ibid adnectit.*

IV. Cartilagines, quæ substantiam inferioris nasi constituunt, 5. constituit. *Thom. Barthol. A. R. l. 3. c. 19. p. 359. consentit C. Bauhin. Theatr. anat. l. 3. c. 65. p. 459. & Andr. Vesal. in hum. corp. fabr. l. 1. c. 37. & Anton. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. l. 8. p. 286. P. Barbett. Anat. Pract. l. 2. c. 1. p. 321. tres facit Carpus in Anat. p. 58.* Cartilaginea autem extrema hæc nasi pars esse debet, magna naturæ providentia, ut facillime claudi, malorumque odorum ascensus prohiberi, ac rursus aperiri, dilatarique possit, aëris attrahendi causa; Præterea hæc nasi substantia confert, ut vix lædatur ab extrinsecis, quibus occursat: pressa enim cedit, frangi nescia, quæ utilitates adeo necessariæ, sublatæ forent, si narium fabrica universa ex osse constaret. *De hoc v. Reald. Columb. de re anat l. 2. c. 3. p. 183. Ludov. Vassaum in Anat. corp. hum. Tab. 3. p. 142. & seqq. consentit quoque Nic. Perott. in Cornucop. p. 193. & Dominic. Leon. in arte Med. S. 1. l. 6. c. 1. p. 255.*

V. Ossibus constat duobus extrorsum eminentibus, quibus exstructus est, *ait Riol. Enchir. anat. l. 4. c. 6. p. 297. duo etiam constituit P. Barbette in anat. Pract. l. 1. c. 3. p. 252. & l. 2. c. 1. p. 321.* Hæc ossa autem sunt triangularia, fronti contigua, versus angulos lachrymales perforata foraminibus parvis, *vid. Carp. anat p. 58. Dom Leon. in arte Med. S. 1. l. 6. c. 1. p. 255. Fern. Physiol. l. 1. c. 3. p 9.* ossea hæc existit, ut sit tanquam oculorum murus ait *Georg. Bertin. Med. l. 5. c. 5. p. 84.*

VI. Nervi sunt à tertio pari, qui per foramina ejus & oculorum comunia ad majorem angulum, in tunicam nasi abeunt, & ad musculos, atque palatum vergunt, *v. Th. Bar-*

thol.

thol. A. R. l. 3. c. 10. p. 360. & C. Bauhin. Theatr. anat. l. 3. c. 65. p. 460. Ant. Deusing. Inst. anat. part. 3. c. 5. p. 288.

VII. Adsunt quoque arteriæ, quæ sangvinem pro nutritione adferunt *v. C. Bauhin. Theatr. anat. L. 3, c. 65. p. 460.* Has autem à carotidibus oriri, *v. Th. Bartholini. A. R. l. 3. c. 10. p. 36. & Ant. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. p. 288. inde & à carotidibus nutrimentum ipsi advehi ait. P. Barbett. Anat. Pract. l. 2. c. 1. p. 328.*

VIII. Venas etiam habet ex jugularibus, ad revehendum sangvinem *v. Th. Barthol. A. R. l. 3 c. 10. p. 360. Ant. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. p. 288.* hinc venæ ex jugularibus sangvinem non satis coctum revehunt. *ait P. Barbette Anat. pract. l. 2. c. 1. p. 328.*

IX. Et quemadmodum in omnibus fere corporis partibus, vasa lymphatica solers anatomicorum indagatio, sic & in hac parte invenit de quibus *v. Mœb. Physiol. p. m. 326. & seqq. ubi usum atque naturam eorum fusius describit.*

X. Os cribriforme, seu tabulam cribrosam ossis Ethmoidis ad nasum quoque pertinere vult *Riol. Enchir. anat. l. 4. c. 6. Anat. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. p. 288.* Multis foraminulis hoc, cribri instar (unde & ei nomen) pertusum est ad aëris odore impraegnati in cerebrum (vel potius nervos olfactorios) transmissionem, *ait Barthol. Bausner. in consensu part. l. 2. c. 2. p.* 113. De hoc *pecul. tract. scribsit Conr. Vict. Schneider. ubi p.* 18. *calvariæ ossibus adnumerat, ibique ingentem catalogum auctorum varie sentientium adnectit.*

XI. Processus quoque mammillares ad nasum pertinere vult *Riol. Enchir. anat. l. 4. c. 6.* & quidem ad internum *Th. Barthol. A. R. l. 3. c. 10. p. 357.* sunt autem hi, duæ cerebri protuberantiæ intra cranium in sinubus ossis Ethmoidis recumbentes ad quas nervi olfactui inservientes terminantur *v. Ant. Deusing. Inst. anat p. 3. c. 5. p. 258.* eosque olfactus organa esse, contendere, atque ex ipsamet cerebri substantia constare, & prolongari vult, *Reald. Columb. de re anat l. 8. c. p. 356. Consentit.*

quoque

quoque C. Bauhin Inst. anat. p.157. Verum hos processus non esse olfactus organa, sed nervos tertiæ conjugationis, in narium cavitatem expansos, contendit *Mœb. Physiol. c.22.p.608.* quo cum & consentit & rationem addit *Conr. Vict. Schneider. tract. de osse cribriformi. p.* 102.

XII. **Tunica** quoque nares succingit, quæ à dura meninge est, teste *Th. Barthol. A. R. l. 3. c.* 10. *& Reald. Columb. de re anat. l.* 11. *c.* 1. *p* 407. *C. Bauhin. anat. l. 3. c. 65. p.* 460. *Barthol. Bausner de consensu part. l. 2. c. 2. p. 114. Lod. Vassæo in anat. Corp. Hum. Tab. 3. p. 143. Ant. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. p.* 286. *P. Barbett. in anat. pract. l. 2. c. 1. p.* 328. Est autem communis ori, palato, lingvæ &c. sed in naribus tenuior est & exquisitioris sensus, multis foraminibus ad os cribrosum pertusa, uti *Th. Barthol. C. Bauhin. Barthol. Bausner. &c. Loc. supra citat.* Hanc membranam vocat *Riol. Enchir. anat. l.* 4. *c.6. p.* 298. *& P. Barbette anat. l. 2. c. 1. p.* 328. quomodo vero membrana, & tunica differant, *v. Deusing. Inst. anat. p. c. 1. §. 3. 4. p. 25. & seqq.* Anatomici enim indifferenter utuntur membranæ, & tunicæ nomine uti *C. Bauhin. Inst. anat. p.* 8. *Fernel. Physiol. l.13. p.24.*

XIII. **Vibrissis** interne etiam cingitur uti *Th. Barthol. A. R. l. 3. c.10. p. 357. item Ant. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. p. 285.* vibrissæ autem pili, quibus internus narium ambitus cingitur, appellantur quod iis dum evelluntur, caput vibratur *v. C. Bauhin. Theatr. anat. l. 3. c. 64. p.* 456. Vsus vero earum est, ne animalcula nares intrare possint, nec forte inspiratione attrahi, consentire videtur *Barthol. Bausner. de consensu part. l. 2. c. 2. p.* 114. *ubi ait, Vibrissæ sub septo nasi in columella pronatæ ne aliquid temere nares ingrediatur, aut nobis invitis excidat, cavent.*

CAP. III.

De Regionibus Nasi.

I. **REgiones** nasi etiam ab anatomicis varie nominantur; Dorsum enim pars ista, superior ossea, atque immobilis,

vocatur.

vocatur. *Th. Barthol. A. R. l. 3. c. 10. p. 357. & C. Bauhin. Theatr. anat. l. 3. c. 64. p. 455. Ant. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. l. 2. p. 284. & hæc etiam* Lepor *vocatur Carpo. anat. p. 57.*

II. **Spina** autem vocatur pars ista, sive regio acuminata. *Th. Barthol. A. R. l. 3. c. 10. p. 357. Ant. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. l. 2. p. 284.*

III. Inferior pars cartilaginea est, atque mobilis, ejusque una extremias dicitur **nasi globulus** *Th. Barthol. A. R. l. 3. c. 10. p. 357.* **Orbiculus, & globulus** quoque dicitur *Ant. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. l. 2. p. 285.*

IV. **Alarum** nomine donantur latera nasi, quod quasi alarum modo nares occludant, referentque de his *v. Andr. Vesal. in Hum. Corp. fabr. l. 1. c. 37. p. 183.* **Alaria** (potius πτερύγια) *quoque vocat Galenus l. 3. de V. P. teste Carpo anat. p. 57.* **Alæ & Pinnæ** quoq; vocantur *Th. Barthol. A. R. l. 3. c. 10. p. 357. Consentit C. Bauhin. Theatr. anat. l. 3. c. 64. p. 456.* **Pinnulas & alas** *etiam vocat. Lod. Vassæus in anat. corp. Hum. Tab. 2. p. 142. P. Barbett. anat. Pract. l. c. 1. p. 328. Anton. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. l. 2. p. 285.*

V. **Columnam** appellitant partem carnosam, in medio narium prominentem, labioque vicinam, *Th. Barthol. A. R. l. 3. c. 64. p. 456. Carpus anat. p. 57. P. Barbett. anat. Pract. l. 2. c. 1. p. 328. & Anton. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. l. 2. p. 285.*

VI. Intrinsecus porro dividitur nasus per **Septum** in duo foramina vel sinus, quos **Nares** vocant, *Th. Barthol. A. R. l. 3. c. 10. C. Bauhin. Theatr. anat. l. 3. c. 64. p. 455.* aliique. Græcis vocantur μυκτῆρες. Hæcce duo foramina vel sinus ideo adesse, ut uno obstructo altero in & exspirare quæamus ait. *Th. Barthol A. R. l. 3. c. 10.* Hæcce foramina aliquando 7. mense genitis defuisse scribit *N. Perott. in Cornucop. p. 194.*

7. Septum

VII. Septum autem, ut & Diaphragma, & Interfœminem nasus, vocatur intermedium, duo ista foramina, quæ nares dicuntur, distingvens, *Carp. anat. p. 57. Hinc & Dom. Leon. in arte Med. S. 1. l. 6. c. 1. p. 255. ait, Cartilago nasum per medium dividens, quem septum porrectum & Nasi diaphragma, interstitiumque vocare solent, aliis duabus cartilaginibus durior est, eo quod nasum erectum, & firmum sustinere debuerat.*

CAP. IV.
De Connexione Nasi.

I. PErtingit autem nasus in superiore parte ad os Ethmoides, *uti Riol. Enchir. anat. l. 4. c. 6. p. 297.* cum quo & consentire videtur *Ant. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. p. 288.* tunica vero ejus interna ad meningem crassam pertingit, unde etiam oritur, estque communis & continua ei, quæ os, lingvam, pharyngem, &c. intrinsecus tegit, uti jam supra C. 2. de partibus Nasi explicatum.

II. Sunt etiam duo foramina superius in radice nasi, versus lachrymalia oculorum, & idcirco cum collyria imponuntur oculis, percipitur in naso odor, propter apertionem istam, quæ ibi est versus nasum, & lachrymalia, de quibus *J. de Concoregio, Pract. Tract. 1. c. 82. p. 40.*

III. Altera autem pars narium supra palatum fertur in oris intima, & fauces, und fit, ut aliquando potus per nares effluat, *de hoc v. C. Bauhin. Theatr. anat. l. 3. c. 64. p. 456. consentit & Th. Schenk in Schol. part. Corp. Hum. p. 1. c. 10. p. 42.*

CAP. V.
De situ Nasi.

I. Situs est nasus in medio faciei, oculos, & faciem in duas

 partes

partes æquales diſcerminans, *uti ait Riol. Enchir. anat l. 4. c. 6. p.* 297.

II. In altiori loco, videlicet inter oculos 1. ob venuſtatem, 2. quia omnis odor. ad ſuperiora fertur, poſitum eſſe *ait Thom. Barthol. A. R. l.* 3. *c.* 10. *p.* 357. *quod etiam concedit Lod. Cæl. Rhodig. Lect. antiq. l.* 3. *c.* 30. *p.* 205. *& C. Bauhin. Theatr. anat. l.* 3. *c.* 64.

III. Monſtrum aliquando, quendam naſum in ſpina dorſi habuiſſe qui proboſcidem parvam referebat, inquit *Ambroſ. Paræus ap. Fort. Licet. de monſtris l.* 2. *c.* 30. *p.* 131.

CAP. VI.

De quantitate Naſi.

I. MAgnitudo naſi variat, alii enim maximum, alii parvum, alii ſimum, alii aquilinum &c. habent naſum, *v. Th. Barthol. A. R. L.* 3. *C.* 10. *p.* 357.

II. Ejus longitudinem, atque latitudinem indecoram eſſe, ſi pollicis longitudinem, atque craſſitiem excedat, ait *Riol. Enchir. anat. L.* 4. *C.* 6. *p.* 297. *Ant. Deuſing. Inſt. anat. p.* 3. *C.* 5. *L.* 1. *p.* 284.

III. Exiguum admodum naſum Sinenſibus eſſe atque vix prominere, ſcribit *Trigault. de regno Sinæ C.* 8. *p.* 192. ab orientis parte intima homines ſine naribus facie plana, æquali totius corporis planitie eſſe, ſcribit *Plin. H. N. L.* 6. *C.* 29. *ap. Schenk. in obſ. de capite obſ.* 329.

IV. Contra de magnitudine naſi *Th. Barthol. C.* 2. *p.* 44. *Citante. Blaſio in appendice Fort. Liceti de monſtris p.* 277. *narrat, Romæ cuidam naſum fuiſſe adeo magnum & pendulum, ut veluti proboſcis Affricano gallo hinc inde cum corporis motu commovetur.*

moveretur. Huc & referri potest nasus, civis Montbelgardensis, de quo Contubernalis meus mihi narravit, qui nasum naturaliter bene conformatum, triplici quantitate superabat. Item jocum de naso magno, qui *instar horologii v. ap. Othmar. Luscin. in jocis ac salibus* §. 1. De maxima defœdatione quoque nasi per tubercula verrucarum hinc inde enata in celebri horologiorum artifice Argentorati. *D. Franc. Celeb. præceptor honorat.*

3. Basileæ circa Paschalis festum Anni 1556. infans adeo scissis, atque apertis naribus natus est, ut inde ejus cerebrum facillime fuerit conspectum, *ex Lycosthene allegat Schenk. in Obs. de Cap. Obs.* 329. **Die Moren drucken ihren Kindern in der Jugend die Nasen breit** / *Hermersem.* **in seiner Reißbeschreibung/** *c.* 4. *p.* 35.

VI. Duplicem quoq; nasum meminit *Th. Barthol. H.* 25. *c.* 1. in puella, in cujus nasi dorso prope oculorum confinia carnosus tumor adnatus, cernebatur, qui secundi alicujus naasi speciem referebat, Duplicem *quoque v. apud Borell. Obs. c.* 3. *Obs.* 43.

CAP. VII.

De Figura Nasi.

I. Figura Nasi quoque ad commoditatem, atq; ornamentum multũ refert, nam elatior præstat simo, & patulæ nares strictis præferendæ, Inquit *Riol. Enchir. anat. l.* 4. *c.* 6. *p.* 297. *item Ant. Deusing. Inst. anat. p.* 3. *c.* 5. *l.* 1. *p.* 284. *variat. autem figura uti Th. Barthol. A. R. l.* 3. *c.* 10. *p.* 357. Dr. Presserus Medicus spagyricus Solertissimus, virum circa urbem Granatam circa Montalbanum vidit, qui nasum omnino instar sempervivi habebat, cujus folia apparebant, *teste Borello c.* 4. *Hist.* 100.

 II. Nostra

II. Nostra ætate visa est puella, cujus os frontis, & ossa naris ita producta erant, ut ipsi caput porcinum impositum esse videretur, *ait. C. Vict. Schneider. in tract. de osse Cribriformi. p. 396.*

III. Spectat. quoque ad nasi mirabilia, qui nasum huc & illuc libere movent, atque controquent; *Novi ego inquit Schott. in Phys. Cur. L. 3. c. 23. p. 571. virum religiosum, ac doctum, qui nasum inter loquendum movebat adeo manifeste, ut risum inassvetis & sibi ipsi ruborem induceret.*

CAP. VIII.

De Usu Nasi, & quidem Physiologico.

I. SEquitur jam usus nasi, & quidem Physiologicus primo, qui varius est. Odoratui inservire, sc. ut odores per eum deferantur usque ad processus mammillares, supra os cribriforme latitantes, unde, quibus nasus ad radicem usque abscissus est, vel non olfaciunt, vel male uti *Th. Barthol. A. R. l. 3. c. 10. p. 360. consentit. quoq; Riol. Enchir. anat. L. 5. c. 12. C. Bauhin. Theatr. anat. l. 3. c. 45. p. 461. Nic. Massa anat. c. 41. p. 93. Lod. Cæl. Rhodig. Lect. antiq. l 3. c. 30. p. 206.* & quidem primarium olfactus organum *Barthol. Bausner. in consensu part. l. 2. c. 2. p. 113. Ant. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. l. 1. p. 284. ut & Th. Schenk. in Schola part. hum. corp. p. 1. c. 10. p. 41.* Scribit odores percipere narium proprium est.

II. Ad mucum excernendum ut sc. excrementa cerebri per eum ceu canalem effluant, secundarium usum esse *ait. Th. Barthol. A. R. l. 3. c. 10. p. 360.* ubi simul causam addit, consentit quoque *Lod. Cæl. Rhodig. Lect. antiq. l. 3. c. 30. p. 206. Anton. Deusing. Inst. anat. p. 3. c. 5. l. 1. p. 284. Confer quoque Barthol. Bausner. de consensu part. l. 2. c. 2. p. 113. C. Bauhin. Theatr. anat. l. 3. c. 45. p. 461. Nic. massa anat. c. 41. p. 93.* Hinc & narium

minus

minus proprium eſſe excrementum quod à vicinis partibus ductibusq; ſalivalibus Stenoniis affluit, cum terminis excipere, *Inquit J. Theod. Schenk. in Schol. part. Corp. Hum. p.1. c.10. p.41.*

III. Ad vocem quoq; conferre *v. Th. Barthol. A.R. l.3. c.10. corp. in anat. p.58. C. Bauh. Theat. anat. l.3. c.45. Lod. Cæl. Rhodig. Lect. antiq. l.3. c.30. p.206. Barth. Bauſner. in conſenſu part. l.2. c.2. p.113. J. Theod. Schenk. in Schol. part. Corp. Hum. p.1. c.10. p.41. ubi ait.* Ingrata admodum & horrida eſt brutorum, hominumque loquela, truncatis, male conformatis, aut obſtructis naribus, ad quarum aptam manus ope factam compreſſionem, dulciſſimus iſte Dulciani inſtrumenti, ſono muſico analogus, non ſine ſummo auſcultantiam oblectamento ſub auditur ſonus.

IV. Ad ornatum faciei etiam facere, *v. Th. Bartholin. C. Bauhin. Barthol. Bauſner. l.l. a.a.*

V. Ad aërem quoque transmittendum nares faciunt. *v. Anton. Deuſing. Inſt. anat. p.3. c.5. l.1. p.284.* ut & *Th. Barthol. A.R. l.3. c.10.* inquit, nares ſunt, ut per eas aër intret, usque in cerebrum, pro Spirituum animalium neceſſitate, cum quo conſentire videtur *Barthol. Bauſner. in conſenſu part. l.2. c.2. p.113.* Inſpirationi, & exſpirationi inſerviunt, ut per eas aër intret in pulmones, pro refrigerio ſc. Cordis, & Spirituum vitalium generatione ait *Th. Barthol. loco cit. & Carp. anat. p.78.*

VI. Hoc vero negat *Mæb. Inſt. p.58.* & potius, ut ſanguis ventiletur, & vapores ſylveſtres ſeu excrementitii, quos aliqui ſiniſtre fuligines appellant, excludantur, cum quo & convenire videtur *J. Theod. Schenk. in Schol. part. Corp. Hum. p.1. c.10. p.41.* Quando ait, narium minus proprium eſt aërem ad inſpirationem ad guttur, & pulmones promo-

vere

vere, egredientibus autem per exſpirationem fuliginoſis vaporibus exitum præbere.

VII. Huc & referri poteſt de Odore, an ſc. odore nutriri poſſimus? quod & eleganter negat, *Conr. Vict. Schneider de catarrhis.*

CAP. IX.
De Uſu Pathologico Naſi.

I. NAſus tam interne, quam externe varie laborare ſolet. *v. Riol. Enchir. anat. l. 4. c. 6. p. 298.* advertendum, quoque eſt, in naribus, ſeu naſo generari poſſe omnia tria genera morborum ſc. Intemperiei, conformationis, & ſolutæ unitatis, *ſcribit J. de Concoreg. Pract. Tract. 1. c. 8. p. 40.* Cui & aſſentire videtur *Dom. Leon. quando ait, in Arte Med. S. 1. l. 6. c. 1. p. 256.* Naſus quovis genere ægritudinis affici poteſt.

II. Unde & variis ſymptomatibus vexatur, odoratum enim primo quod attinet, iſte vel aboletur ex impedito narium, ethmoidisque oſſis meatu, quo Spiritus, ac odor duci ſolet, idque vel Sarcomate, vel phlegmone, polypo, coryza, vel alia quadam læſione, *v. Theod. Corbeji. Pathol. l. 2. S. 2. c. 50. p. 225.*

III. Imminuitur odor ejusmodi à cauſis verum levioribus.

IV. Depravatur autem ex his duntaxat partibus, quæ circa nares & os ethmoidis ſunt, quando exulcerantur, putridaque materia generatur, ut in Ozæna, aliisque putridis, vel cancroſis ulceribus, vel quando certum odorem perferre non poſſumus.

V. De Sarcomate, polypo, coryza, ozæna aliisque, cum aliquomodo mentio facta ſit, reſtat, ut etiam deſcribatur, quid ſint.

VI. Ex

VI. Et quidem **Sarcoma** eſt carnis in naribus præter naturam auctio, differens à polypo magnitudine & opificio, ait *Caſtell. Lex. Med. Tit. Sarcoma p. m.* 361.

VII. **Polypus** autem eſt caro fungoſa, è tubulis narium enata, tum loquelæ, tum reſpirationi difficultatem inducens, v. de hoc *J. van Horn. Microtechn. §. 8. p. m. 82. Dom. Leon. in Arte Med. ſ. 1. l. 6. c. 5. Fel. Plater. Prax. Tom. 3. l. 1. c. 3. p. 178. Th. Barthol. A. R. l. 3. c. 10. p. 360. Caſtell. Lex. Med. in voce Polypus. P. Foreſt. in l. 3. obſ. 8. C. Bauhin. Theatr. anat. l. 3. c. 45. p. 459. Fabr. Hild. Cent. Epiſt. 61. Bened. Sylvat. Cent. 2. Conſ. 23. P. Barbett. anat. Pract. l. 2. c. 1. p. 343.* De **Polypo** qui ex utroque nare ad labium imum usque pertingebat, feliciter autem curato, *v. Henr. ab Heer obſ. 28. p. m. 310.* **De obſtructione** admodum diuturna narium *v. P. Foreſt. l. 13. obſ. 9. Barthol. Montagnan. Conſ. 55. p. 77.*

VIII. **Coryza ſive gravedo** autem eſt obſtructio narium ab humore viſcido, ſæpe acri, defluente à capite, *v. Caſtell. Lex. Med.* ſub hac voce. *P. Foreſt. l. 13. obſ. 15. P. Bayr. in veni mecum l. 5. c. 4. p. 127. Fel. Plater. Prax. tom. l. 2. p. 599. &* 608.

IX. **Ozæna** autem dicitur ulcus narium antiquum, & valde fœtidum, v. Schmitz in prax. ſub voce ulcus narium *p. m. 239. Riol. Enchir. anat. l. 5. c. 12. Caſtell. Lex Med. ſub hoc tit. P. Bayer. in veni mecum, l. 5. c. 3. p. 123. P. Foreſt. l. 13. Obſ. 2. Fabr. Hild. c. 2. Obſ. 22. & 23. & cent. Epiſt. 94. Schenk. in Obſ. de Cap. Obſ. 334. Alex. Trall. l. 1. c. 35. p. 112.*

X. **Sternutatio**, das Nieſen / quoque ad narium affectus refertur, eſt autem cum magno impetu, & vociferatione cum corporis concuſſione aëris ſubita exſufflatio, per nares, ſed mox iterum abrupta, excitata ab ejusmodi partibus, quæ ſenſilem naſi tunicam vellicant, atque irritant, *de hac v. J.*

de Concoreg. pract. Tract. 1. c. 89. p. 41. pecul. tract. de hac Martin. Schook. item de hac Dom. Leon. in arte Med. S. 1. L. 6. c. 5.

XI. Vlceribus quoque vexatur naſus, de quibus *v. Concoreg. tract. Pract. 1. c. 85. p. 41. Amat. Luſit. c. 5. Cur. 25.* De ulcere in apice naſi *v. Fel. Plater. Obs. l. 2. p. 364.* Intra nares abſceſſus quoque quandoque fieri, *v. Schenk. in Obſ. de cap. Obſ. 336.* De Apoſtemate in ſuperiore parte naſi *v. Barthol. Montagn. Cons. 71.*

XII. Frigore congelatum naſum v. apud *Fel. Plater. Obſ. l. 2. p. 367.* Naſus frigore quoque comburitur, quod experti ſunt piſcatores Boruſſii & Curlandici, quos *J. Agric. Tract. 5. Chir. parv. appoſito nivis vel glaciei fruſtulo, intra horæ quadrantem perſanari vidit, ceu ſcribit Th. Barthol. de uſu nivis Med. c. 29. p. 163.*

XIII. Pernionem quoq; in naſo vidit, & quidem in extremitate ejus *Sennert. prax. l. 5. p. 1. c. 15.*

XIV. Tuberculum in medio naſi pueri ad inſtar ceraſi rubri, *v. ap. Fabr. Hild. c. 2. Obſ. 66.* ſimile tuberculum rubicundiſſimum in Mediolanenſi v. apud Eundem ibid. De tuberculo *v. Bened. Sylvat. c. 2. Conſ. 26.*

XV. De Fractura naſi *v. Corn. Celſum. de re Med l. 8. c. 5. & J. Scultet armam. Chir. Obſ. 22. p. m. 235.*

XVI. Huc & hæmorrhagia narium pertinet, de qua, & quidem ingenti, *v. Bayr. in Veni mecum, l. 5. c. 7. p. 130. Fabr. Hild. Obſ. Chir. c. 1. Obs. 16. Schenk. in Obs. de cap. 333. P. Foreſt. l. 13. Obſ. 10. 11. 12. 13. & 14. Cæl. Rhodig. Lect. antiq. l. 3. c. 30. p. 206. J. de Concoreg. Pract. tract. 1. c. 84. p. 40. & Kozack tract. peculiar.*

XVII. Vermes quoque in naribus deprehenderunt

varii

varii auctores, *uti Schenk. in Obs. de cap. obs.* 337. *V. Schneider. de osse Cribriformi. p.* 439. Gottfried Voigt Physicalischer Zeitvertreiber/welcher bey vielen Menschen observiret, daß in ihren Naßlöchern schwartzköpffichte Würm gelegen/ als Spinnen.

XVIII. **Calculos** quoque ex naribus virginem quandam nobilem emunxisse, forma, & magnitudine dactylorum, ait *Th. Barthol. c.* 1. *Hist.* 33. *Plater Tom.* 3. *prax. l.* 2. *c.* 15. *adhuc servat calculum talem, quod & l. cit. p.* 1002. *confirmat.*

CAP. X.

De Usu semiotico Nasi.

I. VAria quoque signa, tam **diagnostica** quam **prognostica** à naso peti possunt. Nasum enim **acutum** partem faciei *Hippocraticæ facere v. Ex progn. aph.* 6. & 7. Item Nasus **acutus**, aut qui **pervertitur**, aut quocunque modo **retorquetur**, malum signum est, *Coac. l.* 2. §. 72. *& Celso l.* 2. *c.* 6.

II. In Elephantiasi ingravescente præter alia signa etiam nares inferiores contrahi, scribit *Petræus in Nosolog. Harm. Diss.* 45. Θ. 19. *p.* 405. Confirmatæ vero Elephantiasis signa, præter alia esse erosionem & casum mediæ narium cartilaginis imo totius nasi, putrefactionem, & erosionem. *Id. Ibid.* Θ. 21.

III. Nares præter consuetudinem **prurientes**, aut imminentem narium hæmorrhagiam, aut delirium præsagiunt; In infantibus vero interdum lumbricos indicant, *teste Mœb. Inst. p. m.* 421.

IV. Nasus apparet **acutus** in Phthisi ait *Rolfinc. Meth.*

cogn. & cur. part. Corp. aff. l. 1. *p.* 2. *c.* 6. *p.* 152. Quid porro summus nasus acutus, albus denotet, *v. Wolff. Christ. Wessener. Disp. inaug. (Jenæ* 1675. *habit.) c.* 8. *p.* 35.

CAP. XI.

De usu Physiognomico Nasi.

I. Ex solo tactu globuli & orbiculi nasi virginem corruptam judicant, *Mich. Schott. teste Th. Barthol. A. R. l.* 3. *c.* 10. *p.* 357. *& J. B. Sinibald. geneanthr. l.* 4. *Tract.* 2. *c.* 3. quod absurdum censeo.

II. Nasum acutum hominis ad iram valde proni esse signum communis est sermo, quod etiam aliquo modo potest admitti, causã hanc damus, quia pleriq; temperamenti sunt Cholerici, seu biliosi, qui ob lævem causam ira accenduntur.

CAP. XII.

De usu Medico seu Therapeutico Nasi.

I. Nasum abscissum restaurari posse, varie sentiunt auctores, alii pro, alii contra;

II. Nasum recenter descissum restituit *Jac. Holler. Chir. l.* 2. *c.* 5. *ap. Schenk. Obs. de cap. Obs.* 343. Chirurgica operatio, qua nasus aut abscissus, aut à nativitate curtus ex brachii carne, aut ex servi naso reficitur, fabulosum non esse volunt aliqui. Exempla quædam *ad Orpianum scribit Steph. Gourmelen. Chir. l.* 1. *ap. Schenk. Obs. de cap. Obs.* 344. Historias quasdam, modumq; conficiendi ex aliis auctoribus tradit *Schenk. Obs. cit. Consentit* Gottfried Voigt Physicalischer Zeitvertreibers. *c.* 2. *quæst.* 9. Ubi integrum catalogum ipsi adstipulantium recenset. Nasum

resti-

restituit *J. Griffonius apud Hild. Cent. 1. Obs. 31. Consentit. Petræus in Nosol. Harmon. Disp. 44. quæst. 1. p. 399. & Frid. Hoffm. in Meth. Med. l 2. c. 2. p. 418. & seqq. & fuse G. Francus Præc. honor: disp. de Restitutione in intigrum §. 5. Heidelb: 1672.*

III. Periculosum hoc esse dicit *P. Zachias Quæst. Med. Legal.*

IV. Nasum tamen restaurari posse negat *Schenk. Obs. de cap. Obs. 345.* Ubi rationes reddit, parumque isti experientiæ tribuere videtur *Fel. Plater. prax. tract. 3. c. 1. p. 83.*

V. Formulæ vero medicamentorum pro variis nasi affectibus p. n. facile possunt scribi, sed cum practicorum libri hinc inde prostent, eo temporis gratia avidum lectorem ablegare debui.

VI. Et hæc peracta, auxilio divino, sufficient, cui sit gloria, atque honos, & faxit Deus, ut omnia cedant in DEI gloriam, atque proximi salutem.

Ad L. B.

ERRATA.

Quæ forte irrepserunt sic corrige, pag. 9. lin 23. iis, evelluntur, pag. 10. lin. 8. pro extremias, extremitas, lin. 12. rentque: lin. 28. pro quæamus, quea mus p. 11. lin. 2. pro fœminem, fœmineum. pro Nasus, Nasi lin. 23. pro und, unde, lin. 25. &, J. p. 12. lin. 1. pro discerminans, disterminans lin. ult pro mevetur, moveretur, p. 13. lin. 9. pro. 3. V. pro Paschalis. paschatis. lin. 13. pro Hermersem, Hemmersam lin. 17. pro naasi, Nasi. lin. 24. pro Inquit, inquit, p. 14. lin. 5. pro controquent, contorquent. lin. 29. pro. massa, Massa. p. 15. lin. 12. pro auscultantiam auscultantium, p. 16. lin. 11. pro Conformationis, organicum. lin. 25. pro ethmoidis, ethmoides, reliqua jure humanitatis mihi condonabis.

UT solet excultis qui semina credidit arvis
Lætari larga messe colonus agris;
Gaudia sic FISSLERE probas, docilique labore
Ars medica ingenio credita messis inest
Gratulor ex animo, bene cedant omnia voto,
Et meritis studiis digna corona tuis!

Nobil. Dno. Candidato Disputanti pro summis Med. honoribus hæc amica manu scripsit
JOH. WOLFFGANG TEXTOR D.

O*Mnis habet* Nasum! Nasum *non omnis habebit*!
Olfacit hicce magis, qvod facit iste minus.
Sunt equidem multi, qui rhinocerotis ad instar
Ostendunt Nasum, *sed sine mente, suum.*
Si perges Nasum *sic exercere peritum*
Ipse Tuæ famæ carmina Naso *dabit.*

Nobiliss. atque Clarissimo Domino
CANDIDATO FISSLERO
Optimi Candidique Viri Filio Genuino
adplaudebam
GEORGIVS FRANCVS
Med. & Phil. D.P.P.

DEr kan nicht Nas-weiß sein / der Tag und Nacht gesorget
Vmb Kunst und Wissenschafft / die mann von Göttern borget /
Wer aber obenhin dieselbe hat berührt /
Vnd bild ihm doch mehr ein als sich mit recht gebührt /
Der mag mit gutem Fug den Nas-Weiß titel führen /
Ihr aber / Werther-Freund! wer sich / wie Ihr / läst spüren
Auff Kunst-gebahnten Weg / und wer sich Tag und Nacht
Zu lernen hat bemüht / der wird zu Ehren bracht.
Ich wünsche nun Gelück zu Euren neuen Ehren /
Der Himmel wolle fort dieselbe mehr vermehren /
So so könnt Ihr mit recht Apollens Pflegsohn sein /
Der Euch in seine Zunfft nunmehr gelassen ein.

Dieses setzte auß sonderbahrer Schuldigkeit dem Herrn Candid. als seinem werthen Freünde zu ehren.

J. D. GEIER. M. St.

TU *Phœbi Soboles* meritos acquiris honores,
Et gaudes Medico *Te* decus esse foro.
Æmule *Tu Patris*, Magno Jovis incremento
Mox laudes amplas Magnus Apollo dabit;

Nam

Nam Medicæ doctum Cathedræ *Te* jure vocabunt.
Qui calles morbos ritè fugare graves
Gratulor ex animo Pallas tua vota ſecundet,
Applaudo ſtudiis, *Candide Amice* tuis.

ſic
Votivo calamo nobiliſſimo & pereximio Domino Candidato amico ſuo integerrimo accinit

Henr. Ulmannus. J.St.

NASVS

per Anagramma

SANVS.

CUr ſolus Naſus, Tibi, dic FISSLERE, placebat?
Quum curæ ſolus mox Tibi SANVS erit.
Inſanos ſanes, dein fac medicamine Sanos,
Et ſane SANVS ſis maneaſque precor.

Sic Nobiliſſimo Domino Candidato gratulatur

Daniel Bſcherer Med. Stud.